

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ
XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»

(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)

12–13 травня 2016 року
м. Тернопіль

У двох томах

ТОМ 1

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2016

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай

Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 12–13 трав. 2016 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – Т. 1. – 348 с.

<i>Н. В. Пасєчко, Н. І. Ярема, І. П. Савченко, Л. В. Наумова, А. О. Боб, І. В. Смачило, Л. В. Радецька, М. Є. Гаврилюк, А. І. Балабан, Г. А. Крицька</i>	
ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НА ОСНОВІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ	242
<i>Н. В. Пашковська, Л. Б. Павлович</i>	
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ	243
<i>І. В. Пащенко</i>	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ПЕДІАТРІЇ БАКАЛАВРАМ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА».....	244
<i>О. О. Перепелиця, М. К. Братенко, А. Я. Велика</i>	
ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ОБРАНОЇ ПРОФЕСІЇ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ	245
<i>Т. І. Пермінова, А. Г. Волянська, Г. Л. Лавриненко</i>	
ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З АКУШЕРСТВА.....	246
<i>Л. Ю. Плав'юк, В. І. Герелюк, О. П. Кобрин, Н. В. Нейко, Н. О. Стасюк</i>	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ДО СКЛАДАННЯ ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНОГО ІСПИТУ З ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	247
<i>О. А. Подплетня, Л. І. Хмельникова</i>	
ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ПРОВІЗОРІВ	247
<i>О. С. Полянська</i>	
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ. СПОРТИВНА МЕДИЦИНА» З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	248
<i>О. Б. Приходько, В. І. Павліченко, Т. І. Ємець, Г. Ю. Малєєва</i>	
ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ПАРАЗИТОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ТРАНСМІСИВНИХ ТА НЕТРАНСМІСИВНИХ ПРИРОДНО-ОСЕРЕДКОВИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	249
<i>О. Є. Прокопченко, Г. М. Лукіна, Г. Р. Мікаєлян</i>	
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ БІОФІЗИКИ	250
<i>С. М. Пухлік, А. В. Андреев, І. К. Тагунова, К. Г. Богданов</i>	
ДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ БАЗИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	251
<i>С. М. Пухлік, О. В. Тітаренко</i>	
МОТИВАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ.....	253
<i>В. П. Пюрик, Л. З. Деркач, Л. В. Тарнавська, М. В. Тарнавська, І. Р. Ярмошук</i>	
ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ.....	254
<i>О. М. Разнатовська, Р. М. Шевченко, І. М. Білай</i>	
АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ПОБІЧНИХ РЕАКЦІЙ ВНАСЛІДОК ДІЇ ПРОТИТУБЕРКУЛЬОЗНИХ ПРЕПАРАТІВ	256
<i>Ж. А. Ревелко, М. І. Грицюк</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	257
<i>О. В. Рибак, Н. В. Шаповалова</i>	
«ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ФІТОТЕРАПІЇ» ЯК ДИСЦИПЛІНА ЗА ВИБОРОМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.....	259
<i>О. А. Рижов, Н. А. Іванькова</i>	
РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ У СТОЛІТТЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	259
<i>О. Ю. Ружицька, І. Б. Привроцька, О. Б. Фурка</i>	
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА ТА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	260
<i>В. В. Ряднова, Л. К. Воскресенська</i>	
ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «ОФТАЛЬМОЛОГІЯ»	260

має тенденцію до підвищення. Розвиток ПР внаслідок дії ПТП значно погіршує переносимість специфічної поліхіміотерапії, що знижує прихильність до лікування та, як наслідок, стає причиною зниження ефективності антимікобактеріальної терапії у хворих на ХРТБ. Тому, розвиток небажаних реакцій внаслідок дії ПТП є актуальним питанням у фтизіатрії, а викладання даної проблеми студентам вищим навчальним медичним закладам допоможе сформувати у майбутніх лікарів настороженість у виборі тактики ведення хворих на ХРТБ.

Література

1. Причины неэффективности лечения больных туберкулезом с множественной лекарственной устойчивостью [Текст] / И. М. Астахова [и др.] // Медицина в Кузбассе. – 2008. – № 8. – С. 84–87.

2. Україна. МОЗ. Порядок здійснення нагляду за побічними реакціями лікарських засобів, дозволених до медичного застосування [Текст]: наказ МОЗ України від 27.12.2006 р. № 898. – 48 с.

3. Петренко, В. И. Побочные реакции противотуберкулезных препаратов [Текст]: учебное пособие / В. И. Петренко, Е. Н. Разнатовская, А. В. Радыш. – К.: ООО «ВІТ-А-ПОЛ», ЧП «ІНПОЛ ЛТМ», 2014. – 104 с.

4. Побочные реакции на противотуберкулезные препараты (профилактика, мониторинг, купирование) [Текст]: методические рекомендации / С. М. Лепшина [и др.]. – Донецк, 2012. – 28 с.

5. Баласанянц, Г. С. Побочные действия противотуберкулезных препаратов и методы их устранения [Текст]: Учебное пособие / Г. С. Баласанянц, Д. С. Суханов, Д. Л. Айзигов. – С. Пб., 2011. – Изд. второе, дополненное. – 88 с.

УДК 378.147.091.31-059.1:614.253.4

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Ж. А. Ревенко, М. І. Грицюк

Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет»

PECULIARITIES OF FORMING OF INDEPENDENT EDUCATIONAL ACTIVITY OF MEDICAL STUDENTS

Zh. Revenko, M. Grytsiuk

Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovina State Medical University»

У статті розглянуто специфіку, види, наряди, форми представлення й особливості організації самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів-медиків у Вищих державних навчальних закладах України з урахуванням сучасних інноваційних технологій навчання і роль викладача в її організації та модернізації.

The article discusses the specific types, directions, and features the presentation of independent teaching and learning of medical students in higher educational institutions of Ukraine government on the basis of modern innovative technology training and the role of the teacher in their organization and modernization.

Вступ. У сучасних умовах реформування вищої освіти особливо гостро стоїть проблема реконструювання організації самостійної роботи студентів, пошук шляхів її оптимізації та вироблення сучасних інноваційних форм контролю. Відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу» самостійна навчально-пізнавальна робота студентів (СНПРС) є основним засобом різноманітних видів індивідуальної й колективної діяльності студентів, які здійснюються ними на навчальних заняттях або в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі.

Умови на ринку праці та особливості працевлаштування (державний розподіл) сьогодні диктують нові вимоги до професійної компетентності лікарів. Це обумовлює розробку якісно нових форм та методів вищої освіти, що спрямовані на розширення самоосвіти.

Згідно нового закону «Про вищу освіту» самостійно студенти мають опанувати 60–70 % навчального програмного матеріалу з кожної дисципліни. Це необхідно для формування клінічного мислення майбутнього лікаря, розширення його світогляду та набуття спеціалізованих навичок.

Основна частина. Специфіка та складність дисципліни визначають її місце у самостійній роботі кафедри. На її виконання у позааудиторний час, відводиться 3–4 години на день, з урахуванням вихідних. Щоб не перевантажувати студентів самостійною роботою, нормуванням її мають займатися деканати, кафедри й методичні комісії факультетів, а також долучатися студенти.

Самостійна робота студентів (СРС) різноманітна як за характером керівництва так і за рівнями обов'язковості, видами діяльності, проявами творчості та мотивації.

Для успішного виконання студентом самостійної роботи викладач з урахуванням рівня його успішності та індивідуальних здібностей обирає певний тип її організації, де кожне завдання, що ставиться перед студентом має чітку мету, порядок, прийоми та засоби його виконання. Основне завдання викладача при цьому полягає у розвитку творчих здібностей, ініціативи, неординарного мислення та самостійності майбутнього спеціаліста, що стає можливим при зведенні до мінімуму шаблонності завдань, які подаються студенту для виконання.

У самостійній діяльності всі джерела інформації для студента можна поділити на первинні та вторинні. До первинних відносяться книги, документи, періодичні видання, спеціалізовані видання, дисертації, рукописи, архівні документи, до вторинних – довідкова література, каталоги, картотеки, бібліографічні видання. Але все ж таки найважливішим джерелом масової науково-технічної інформації є книга. Тому кожен студент повинен вміти самостійно опрацювати її. Викладач пропонує студентам різноманітні методи самостійної роботи з книгою для оволодіння навчальним матеріалом: складання плану прочитаного, тез, конспектування, анотації, цитування, реферування, нотування незрозумілих слів або словосполучень. Цільову спрямованість читання студента визначає тема його творчого пошуку і передусім він має знайти ту літе-

ратуру, яка сприятиме поглибленню знань та удосконалюватиме процес навчання.

Але на сучасному етапі книги стали замінити інші джерела інформації, такі як «інформаційно-комунікативні технології» (ІКТ) – це система сукупності методів засвоєння знань і способів діяльності на основі взаємодії викладача, студента та засобів інформаційних технологій, спрямованих на досягнення результату навчального процесу, що сприяє розширенню дидактичних можливостей в організації самостійної роботи студентів. А сучасний студент – це «мешканець» Інтернету, віртуальних та соціальних мереж. Так, на базі БДМУ, для покращання засвоєння матеріалу, створені дистанційні методичні комплекси навчальних дисциплін, які подаються студентам у формі Інтернет-сторінки у віртуальній бібліотеці ВНЗ або на сайті відповідної кафедри MOODLE. ІКТ забезпечують гнучкість навчального процесу, поєднують різні методики навчання студентів, варіюють складність та об'єм завдань, темп їх виконання, активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів, посилюють мотивацію та інтерес у навчанні за рахунок можливої індивідуалізації навчання.

Ефективність самостійної роботи оцінюється згідно контролю за СРС. Він сприяє активізації роботи студента, підвищує його зацікавленість до навчального процесу. Метою контролю є одержання постійної інформації про те, як студенти засвоюють матеріал на всіх етапах навчального процесу, тобто це є засіб отримання зворотньої інформації від студента до викладача.

Контроль за СРС виконує 2 основні функції – це корегуюча (своєчасне виявлення помилок) і стимулююча (своєрідний поштовх до діяльності). Зважаючи на функції можна виділити основні види контролю – це контроль за результатами (передбачає вчасне подання конкретного результату при повній свободі студентів у здійсненні навчального процесу) та контроль за процесом (цілковитий контроль за перебігом процесу навчання студентів з моменту отримання завдання до його реалізації).

До ефективних форм контролю за СРС можна віднести наступне:

а) індивідуальна співбесіда – це така форма контролю, при якій викладач згідно тем методичних вказівок, які не висвітлюються під час лекцій та практичних занять визначає літературу для ознайомлення й дає конкретне завдання студенту, що відстає у навчанні;

б) рефлексивний контроль – це така форма контролю, при якій студент та викладач обмінюються своїми думками у рівноправній дискусії;

в) письмові завдання, контрольні роботи, при яких студент зобов'язаний самостійно опрацювати всі теми, які він пропустив (лекції, практичні, семінарські);

г) ділова гра, при якій студент може виступати експертом з тієї чи іншої проблеми заздалегідь самостійно опрацювавши додаткові матеріали;

д) реферативний контроль, при якій викладач виявляє рівень знань студента з певної теми при зверненні останнього з різними запитаннями;

е) колоквиум, при якій викладач надає студентам перелік тем, які необхідно винести на обговорення, список спеціальної літератури та, зокрема, проводить консультації, спрямовуючи пізнавальну діяльність студентів на виявлення знань.

Зазначимо, що обов'язковою умовою для підвищення дієвості та ефективності форми контролю за СРС при її виборі є врахування курсу навчання, предмету викладання та індивідуальних здібностей студента.

Загально відомо, що без раціональної організації самостійної роботи студентів з використанням інноваційних технологій, неможлива підготовка висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, які будуть відповідальними та компетентними у своїй спеціальності.

Висновки. Щоб підвищити ефективність самостійної роботи студентів-медиків, необхідно постійно вдосконалювати методи та форми її організації й контролю. Залучати всі сучасні технічні, науково-методичні технології таким чином, щоб вони, при підготовці майбутніх лікарів, сприяли розвитку у них творчого підходу до навчання та здобуття практичних навиків та вмінь, вирішувати отримані завдання.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту»//Освіта. – 2014. – 1 липня.
2. Закон України про вищу освіту : наук.-практ. комент. / М-во освіти і науки України; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : СДМ-Студіо, 2002. – 328 с.
3. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України від 02.06.93 №161// Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі.
4. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія : підручник / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 558 с.
5. Кундрянт З.Н. Система освіти в Україні // Педагогіка. Навч. Посібник. – Одеса: ПДПУ, 2001. – С. 55–56.
6. Кочина Л. Організація та зміст самостійної роботи студентів / Л. Кочина, І. Сіданіч // Початкова освіта. – 2009. – № 11. – С. 20–22.
7. Організація самостійної роботи студентів з педагогіки : навч. посіб. / під ред. В. І. Євдокимова. – Х. : ХДПУ, 2000. – 160 с.
8. Солдатенко М. М. Самостійна пізнавальна діяльність у контексті Болонського процесу / М. М. Солдатенко // Рідна шк. – 2005. – № 1. – С. 3.
9. Шимко І. Проблеми організації самостійної роботи у вищій школі / І. Шимко // Рідна шк. – 2005. – № 8. – С. 34–35.